

AKATALPA

Ocak 2006 - Sayı 73

Aylık Edebiyat Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Özlem TEZCAN DERTSİZ

ŞİİR VE GELECEK

Melih ELAL

ES

Şiiri nasıl bir gelecek bekliyor? Gelecekte şiir bilgisayarinsanlarca mı yazılacak? Bu düşünceye *Cumhuriyet* gazetesinin *Bilim Teknik* ekindeki Reyhan Oksay'ın "İnsan Sınırların Ötesine Gececek" adlı *New Scientist*'tan çevirdiği makaleyi okurken vardım. Orada "21. yüzyılda yüz yıllık teknolojik bir gelişme yaşamayacağız; 2000 yılının hızında yirmi bin yıllık bir gelişmeye tanık olacağız" deniliyordu. Yüz yılda yirmi bin yıllık bir gelişme! Peki, şiir bunun neresinde olacak? Çağdaş Türk şiirinin başlangıcı saydığımız Edebiyat-ı Cedide şiirinden günümüz şiirine yüz yılda ulaştığımız düşünülürse; önümüzdeki her on yılda iki yüz yıl aşama gösterileceğine göre, şiirin geleceği yeri düşünün bir!

Genetik devrimiyle, biyoteknoloji kullanılarak genlerimizi değiştireceğimiz söyleniyor. Şiir geni ya da bizi şiir yazmaya yönelten gen bundan nasıl etkilenecek ve geleceğin şairi nasıl bir şiirsel yapı oluşturacak? Biz, yani genleriyle oynanmamış eskiler; -hani dinazor diyenler de var ya!- bu şiiri algılayabilecek miyiz?

Durun bitmedi! Nanoteknoloji devrimiyle "nöral protezlerle beynimizin bir kısmını bile güçlendirebileceğiz" deniliyor. Nöral protezlerle güçlendirilmiş bir beynin oluşturacağı şiir nasıl bir şiir olacak? En önemlisi biz eskiler (!) bunu nasıl algılayacağız!

Daha da ilerisi var! Her on yılda iki yüz yıl geliştirmeye göre!.. Robotik devrimle -bu üçüncü aşama-beynimizi nanorobotlar yönetecek, deniliyor. Peki, nanorobotların yönettiği bir beyin ve algı nasıl bir şiir üretecek ve biz bunun neresinde olacağız?

İşte yeni bir yıla girerken, yeni yüzyılda şiiri bekleyenler ve tartışacağımız konular. Ne dersiniz! Bilgisayarinsanın poetikası, geleceğin şiiri mi?..

*

Havadan Sudan

Radikal Kitap'ta (16 Aralık 2005) Celâl Üster'in Tolstoy'un *Savaş ve Barış* romanı çevirileri üzerine -Türkçe'de şu anda piyasada on dört çevirisi varmış- yazısını okurken Bursa'nın merkez ilçelerinden Nilüfer bünyesinde oluşturduğumuz Yerel Gündem 21'deki 'Okuma Grubu'nun son (6 Aralık 2005) toplantısını düşündüm. Flaubert'in *Madame Bovary*'sini okumuş, roman üzerine tartışıyorduk. Tartışmacılardan biri konuşmasının sonunda "çevirinin bu kadar önemli olduğunu, bu kitabı okuyunca anladım", dedi ve çevirimi Mustafa Bahar olan kitabı gösterdi. Kitapta Emma Bovary

es-ki fotoğraflarda kanayan kesiklere
su sesinden bir merhem sürüyorum ince ince

keskin nane kokusundan kaçarak isteklerin
hüzünden şarap olmak için bir gecede

büyük yangınlar çıkarmıştım bir zaman
kül değilim, gül değil yanmamışım iyice

unutmanın dizlerine koydum şimdi başımı
gönderdim arayışı bulunmaz adreslere

bilirim, sevdiğim şarkıları dilimden atamam ben
arsız bir kedidir gelir sürünür heves

ama esti iyi geldi, çılgın sıcaktan sonra
ağzında notalar, kaçtı kuşlar boşaldı Kaf-es

betimlenirken, aynı paragrafta hem mavi, hem de kahverengi gözlüydü. Birden Semih Gümüş'ün yine *Radikal Kitap*'ta (30 Eylül 2005) yayımlanan çeviri ve çevirmenler üstüne yazısını anımsadım.

Toplum, tüm değerleriyle birlikte çürüyordu. Birileri çıkıp günlerce göz nuru döken, bir sözcüğün diğer dildeki en uygun karşılığı ne, bir deyimden diğer dilde tam ya da tama yakın karşılayarı ne diye günlerce düşünenin emeğini, tarayıcı ve bilgisayar tuşlarıyla bir anda alıp götürüyordu.

16 Aralık tarihli gazetelerde yer alan bir başka haberse işin bir başka boyutunu gözler önüne seriyordu. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yücel Aşkın'ın 'tarihi eser kaçakçılığı' suçlamasından, eserlerinin kayıtlı olması nedeniyle aklandığını duyuruyordu. Bizler, sanat hırsızlarını yargılamak yerine, sanatı koruyup kollayanları yargılayıp cezalandıran bir toplum olup çıkmıştık. Yıllarca didinip yüzlerce sayfalık bir yapıtı çevirenler yoksulluk sınırında yaşamaya, arkeolojik buluntuları koruyup kollayanlar mahkeme kapılarında aşağılanmaya mahkûm ediliyordu!

Sevgili okur! Yazarına, sanatçıma, bilim insanına sahip çık, yoksa güzelduyuların; vurdumduymazlığın, beğenisizliğin saldırısı altında yok olup gidecek!...

Nuri Demirci, Özlem Tezcan Dertsiz, Melih Elal, Gültekin Emre, Arif Erguvan, Yusuf Erten, Mustafa Fırat, Emre Gümüşdoğan, Hilmi Haşal, Berna Olgaç, Şükrü Sever, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Serdar Ünver, İhsan Üren.

'YERYÜZÜNÜ GEZEN ATLI'

Mahmut Temizyürek, söylemekte bir sakınca yok, gövdesindeki hayatı çözmekle işe başlıyor: Karşısına alıyor o canavarı, katili, aşkı... Hepsi bir arada: Kendini, aşkı ve ömrü sıkı bir biçimde sorgulayarak yol alıyor şiirine. Ama, tutup günün birinde acılar, sancılar, eriyip bitmeler içinde sevdalanma, sonra dar gelen dünyayı biraz hafifletmek için alıp başını gitmeye yeltenme, aşkın gücü karşısında ayrılammama, sık sık kopma noktasına gelme de... işte bunlarla, gece gibi kopkoyu hecelerle örüyor şiirini Mahmut Temizyürek: Ama hayat bu, ne kadar yakamızdan ellerini çözsük de, o yine yapıyor yakamıza, bizi öpmek için uzanıyor yanağımıza.

Zaman ise sürüklüyor işte aşkı da, ömrü de peşinden. Sonra anılar yerli yersiz boy gösteriyor bilinçaltına falan boş verip, sonrası malûm sıkıntılar... Hışım gibi bir "Deli Poyraz" eser günün birinde, ne başak kalır ortada, ne de o can evinden vurulmuş kırlar, sapsarı bozkırlar, gençliğin başında esen kavak yelleri... Kartal kimi zaman yol gösterici olsa da bu çapraz ateş altında kalan hayatta, öyküler bir bir boy verir imgelerin elinden tutup *Elveda Sadullah İle Çöp Hüseyin* gibi. Öyküden çıkıp giden olursa, o da ardında bir boşluk bırakır gölgesine sığınır.

Sesi, heceyi böle böle ve katık ede ede imgelere, harflere yol aldırıyor Mahmut Temizyürek hem kendine ve hem de şiirine: "*bir daha / kül bir sesle e dedim / köz bir sesle a / kendi sesime yandın / suya kor gibi düşüp*". Her şey rüyada açıklansa da, ortada giz diye dönüp dolaşan bir şeyler kalıyor yine de şiire ucundan kıyısından giren, orasını burasını çekiştirip duran. Yaşanan bir karmaşadır aslında ne zaman insanın karşısına çıkacağı hiç belli olmayan. Bazen de kuşkuya düşülür: "*İçimden koşarak şu gelen sevinç yoksa öfke mi*" Ortalık toz dumansa, şair ne yapsın? Dünya bir garip olmuşsa ve dili dolaşıyorsa şairin, üstelik "gökyüzü kül"se, geriye ne kalıyor yoldan, yolcudan başka? İşte yozlaşma ve yabancılaşma arasında gidip gelen dizeler, imgeler! Hayatın gidişine çomak sokanların karşısına şiirden başka ne ile çıkabilir bir şair? Ok falan hak getire! Serap, kâbus, kıyım, açlık... yolun üstünde konaklama yerleridir şaire pusula olacak. Gurbet ise nerededir, nasıl sahip çıkacak aç ve açıkta olana? Kirli ve çıplak bir hayat yanımızda yöremizde dolanıyorsa şair nasıl yazar şiirini acaba? İşte yanıtı: "*Yırtarak yüzünü şu mavinin, şu berrağın / Gövdemizi kanırtarak yazıyoruz / hayatın alın yazısını*" Barbar ve tufan arasında başka bir yol olmalı gökyüzüne çakılıp kalmış. Yalnızca harflerden oluşan bir gökyüzü de olmalı şairlerin önünde ki harfleri bol şiirler yazabilsin Çakıllar gibi. Nesnelere dünyası kabul, ya bireyin içinde esen o zalim fırtınalar? İşte doğum oradadır, rahimden önce, yürekte. Var olmanın alın yazısı ne ise, orda şiir vardır ve Mahmut Temizyürek kalemini oraya çevirmiştir, yüreğini de, hayatını da. Onun şiiri almış başını giden atlara benzer: "*gökten ineni, sudan çıkamı / göğe ağanı, suya döneni*" hiç kaçırmanın. Soruların peşine de takılıyor şair, o alıp götürülen soruların: "*Neden, nedendir? / Dil damaktan kopacak / Sonra o dil, dolanacak dünyaya*" Dil yolcu mu, yol mu? Ne önemi var? Önemli olan yanmaktır yaşarken bu dünyada: "*Kim yanmışsa aşkın narına / Yeryüzüne düşen çiy / Tam onun yeri / Yanarak soğuyor dünya*" Belki de şöyle bir aforizma da gereklidir bazen: "*Hayatı yinelemekten / yorgun gelmiş bir kedidir insan*" Taşa can veren de şuh bir ruh vardır şiirin yapısına uygun. Taş, neden susmalı? oysa hayatın kendisidir.

YAŞAMSANAT GÜNLÜĞÜ (20)

*

İnce, kalın, bütün hesapları boşa çıkaran, bütün hazırlıkları güme götüren bir şey var bu coğrafyada.

*

Son derece kaba bir adamdan nezaket dersi alıyor şurada iki adam. Az ötede'yse arkadaşlık duygusundan bütünüyle yoksun bir adam, dostluğun yolunu, yöntemini öğretiyor yanındakilere.

Birdenbire, şimşek gibi yırtıcı, katran gibi yapışkan, zehirli bir işkille sırttan, pis bir soru tırnakladı alınımı:

- Hep bu muydu yaşadığım?
- Hep bu mu yaşadığımız?

*

Değer yarattıklarına inanılan kişilerin önünden arkasından kıyametler kopararak somutlaştırılmak istenen yalancı vefa, yalansız dolansız bir yerli yerine oturtma çabasını çelmeleyecek boyutlara da ulaşıyor çoğu kez.

Oysaki övülene ve övücülerine üç kulaç öteden bakabilen her insan, tören delilerinin bunca yaygarayı sadece kendi adları ortalara dökülsün diye kopardıklarını zahmetsizce görebilir.

Topuzu kaçmış, onarımı handiyse olanaksızlaşmış bir kantarın, bozuk, darmadağın bir duyuncu yaratması da çok belirgin bir etken elbet burada.

Ben bu sapkın hakikatliliğin, içimizin içinde ta ilige nakşolmuş bir "güzel düşmanlığı"yla, sağaltılamayan öldürücü bir hasetle aynı yomsuz pınardan beslenip palazlandığını düşünüyorum. Boşluklara şiltler, plaketler boşaltan; büstlerle, beratlarla; kavşak, sokak adlarıyla kabarıp süren bu anma, onurlandırma cinneti -ki başını çevirmek, yadsımak kadar çirkin!- yatışmaz hak yeme iştahımızın düzbitişik kardeşi.

*

Kıvılcım şart! Yoksa SU olmaz! Bir damla bile.

*

Yaşam okuruyum ben! Öbür okumalarım çok az, çok zayıf!

*

"Kalbin kerrat cetveli yok" diye/bilenler var hâlâ! Bilir oysa hesabını. Ne zilli pompadır o!

Yontarak, yontularak, küçülerek, bölünerek, ezilerek, ıslanarak kendine yol arar taş da yaşarken kendi hayatını aramızda. Taş da olsa sevdasını dile getirecek iki dizeyi nasıl olsa bulup söyler, ya da hayat söyletirona: "*İçimde yitip gitmek arzusu o esmer / kadının ağzındaki beyaz karanlıkta*"

Yeryüzünü Gezen Atlı, elbette farklı ve kendi ateşinde iyice pişmiş şiirlerden oluşuyor. Üstelik açık sözlü ve halkın arasında gezinip duruyor diliyle, duruşuyla. Günümüz şiirinin yol açıcı, alçakgönüllü hevesi ve nefis nefesi bu kitapta toplanmış sanki. Poetikasıyla hesaplaşmış, dünyasını kurmuş ve kendini vurgun yemekten kurtarmış bir şairin şu dizelerine de şapka çıkaralım diyorum: "Ne zaman yorulup bıraksam sulara / Döner paslı çapam içime saplanır / Açıldıkça o kendimden beriye / İndikçe içimden dibe doğru yitik rıhtıma / Ulaşmak arzusu vurgunu yer bir daha"

Mahmut Temizyürek, *Yeryüzünü Gezen Atlı*, Komşu Yayınları, Yasakmeyve, Kasım 2004, 78 sayfa.

Mustafa FIRAT

ŞEFKAT

biz nereye baktık da göremedik...
geceden daha kara; gözlerimize nedendi çekilen o mil?
açtık kollarımızı biz; evet bilemedik;
bu yolun gölgeli olduğunu; titreyen şimdi; çingiraklı o
zil!

köşeleri bekleyen söz yiyicileri; anladık; onlar hep var!
üşüştüler o gün kargalar gibi üstümüze...
anlam âh muhteşem giz; ne ola?
ve bir damla; zamana akan; dirim dirim serin sular!

o özlenen; doyumsuz, okuduğumuz kitaplardan,
bir istanbul yaptık; en renkli kâğıtlardan...
elimizde bir fırça, bir palet; orada renklere bürünen
[çelebiler;
belki biz, hayallerimizle yansırız en kırık aynalardan...

-şu saf ve derin merhamet ormanından sıyrıl anne!
boşalt üzerimize şefkatini ki; yalnız değiliz bilsinler...

Serdar ÜNVER

GECE KUŞU

Çıktı çıkacak diye
Öylece bekliyoruz...
Dün de oralardan
Kırıtı kırıtı haspam
Çıkmıştı da hepimiz
Alkış kıyamet
Ne sevinmiştik!

Kimimiz yuvasında
Dal ucunda kimimiz-
Yine aynı vakitte
Unutup şunu bunu
Bekliyoruz bin telaş
Gecemize süs diye...

Keşke siz de insanlar
Bundan böyle her akşam
Konsanız yanımıza
Görmek için olanı

Bizceleyin ay bile
Buna ne çok sevinir!

Berna OLGAC

GÜLE ÇARPTIKÇA

aydınlığına uzandığım
yüzyıl olurum gözlerinde
beklediğim...
bir yanımla sonsuzluğum
yarıp geçer sınırlarımı

geçmiş güne değer kâğıtlar
yazılır zaman tüneline
yolları kuşatır bekleyiş
acılar öteden beri...
sözler çekiyor perdelerini
bu ıssızlık bir dolu dünya
dizeler alıntı hepimizden

bir yanımla bu şehre batık kalbim
gülüşü güllere çarptıkça genişleyen
çocuk misali
beklediğim...

aşkın döküldüğü yerden topla beni...

Hilmi HAŞAL

KIYI AYNASI

Ayna kırıldı, sığındığım ayna
yüzüm paramparça yalnızlık, paramparça

karton kutularda, kitaplar dolusu dün
hurda zamanı indirdim
ömürümün bodrumuna

-bodrum katlara yakışır ancak, diye
taşmış çelişki kolileri harflerin-

artık aynada ne toz ne hüznün ne de yara

içim parçalı kaldı, tuz-buz sözüm, paramparça
kimi gösterecek çerçeve – boşluk, önemsiz
köpüğünü, çakıl taşını ve düşleri yutmuş meğer
bilinmezlik bulutuna değen akşam narı

hayat gökyüzüne gizlenir sanırdım
yaklaşırken beklenen veda sinyalleri
canım kırıldı, unufak bile kalmadım aynada
yine de kınamadım güneşimi, yıldızımı, ayımı

-toprak kuyulara yakışır anacak, diye
çökmüş ukde perileri harflerin-

KEDİ HÜZNÜ

Nuri DEMİRCİ

Lamii Çelebi Camii'nin önünden geçiyor, Çekirge otellerine çıkan yola vurmadan, soldaki son aralıktan yukarı tırmanıyorum. Haluk, bu yokuşun düze erdiği yerde oturuyor.

O, bu yolu kullanmaz. Ne bu yolu ne de çıkmaz sokağın karşısına rastlayan merdivenleri. Kar-kış, yağmur-çamur, sıcak-soğuk demeden sokağın başına yürür, oradan aşağı kıvrılarak askeri hastanenin önündeki alana iner ve gideceği yere oradan gider. Çünkü izlediği bu yol, daha çok ev, daha çok pencere; daha çok özensiz tül, daha çok çekilmemiş perde, daha çok ışık sızdırmaz dörtgen ve birer ikişer aydınlanan daha çok menekşe, daha çok sardunya, daha çok fesleğen, daha çok konserve kutusunda çiçek bahçesi demektir.

“– Tığlar, danteller... Çeyiz sandıkları, gömme dolaplar, lavanta kokuları... Naftaline doymuş gelinlikler, naylonlara sığdırılmış lacivert takım elbiseler... Sirkeyle ıslatılmış tülbentler, kolonyalar, alçak sesli dualar... Anı defterleri, kitap arası çiçekler, ev ödevleri... Konsollar, aynalar, düzeltilmemiş yataklar... Tutmayan uykular, gece nöbetleri... Biriken zehir: Kuşuklar, kuruntular, kırgınlıklar, sarsıntılar... Kendine şarkı arayan ısıklıklar... Tortulanan yaşam için bir sürü belki ve hüznün...”

“– Bir çöp gibi kırar beni de, perdelerin arkası. Atlamak için gerilirim de sanki, benimle gelir atlamak istediğim nokta.”

“– Ne çok düşündüm bilsen, içinde gizli bir röngencinin yaşayıp yaşamadığını; ne çok kuşulandım kendimden.”

“– Sen, perdelerin arkasında yaşayanların dünyadaki adreslerini merak ediyorsun, Haluk. Bu yüzden, bağışlamalısın suçsuzluğunu.”

Haluk'un sokağını, evini, merdivenlerini; dış kapıdan girer girmez sağdaki kapının arkasına sinmiş odasını, odasındakileri ezber biliyorum. Gözlüklerinin arkasına sinmiş gözlerini de: Nasıl baktığını, neden baktığını, neyi gördüğünü... Ağlamanın kıyasına uğramadan gelmeyen gülüşlerini; gülüşlerinin ortasındaki koridorda kaskatı duran ağlamalarını da..

Evinde. Ve yalnız; yine... Dört kişiyken de... ya da on dört...

Yolu biliyorum; yerden başlayıp tavana ulaşan kitapları, yatağın kıyasını, açılmayan perdeleri, masayı, masanın önündeki koltuğu.

“– Burası bir uzun yol otobüsünün içi.” diyor, “– Kör kırmızı ışıklar, karanlık ve ağır insan kokusu. Bilmediğim bir yerden bilinmeyen bir yere gidiyorum. Uğurlayanım var mıydı, karşılayanım olacak mı, bilmiyorum.”

“– İskelesiz, fenersiz bir ada mı burası?”

“– Sonbaharın sonunda, terk edilmiş bir çay bahçesi.”

“– Belki de üstü açık kalmış yağmurlu bir lunapark.”

“– Hepsi ya da sadece bir elma! Ve ben de elma kurdundan başka bir şey değilim. Kaygılarım korkuya varıyor, kuşuklarım güvensizliğe. Karamsarlığım, hüznünverliğim ya içime kilitliyor beni ya da dosdoğru sevgisizliğe götürüyor.”

“– Üretim tarihimi düşünerek tarlalara doğru yürüyordum bir gün. Yolun az ilerisine dikilmiş, elindeki hortumdan akan ince suyla toprağı sulayan bir korkuluk gördüm ve yanına gittim. “– Önemli bir sorunuz yok.” dedi bana “– Genelde rahatım. Ancak, hep aynı yeri suluyorum. Çakılı olduğum toprak yumuşuyor ve ben her gün biraz daha derine gömülüyorum.””

Yüzüme bakıyor Haluk, içindeki ağlama koridoruyla gülüyor: “– Bana, ayaklarının gömüldüğü betonu sulayan bahçıvanı hatırlattın.” diyor, “– Onun da önemli bir sorunu yoktu, o da genelde rahattı. Ama köküne su gitmiyordu.”

Ne söylediğimizi biliyoruz.

“– En yakınlarım bile yalnızlığı tutkuyla sevdiğimi, nerdeyse insanlardan kaçtığımı sanıyor. Odamı tika basa dolduran bu yalnızlığı seviyorum elbette. Ama, yalnızlığımdan çok, ikide bir bozulan müzik setimi, plaklarımı, kasetlerimi,

masamı, kalemlerimi, kâğıtlarımı, gazete kesiklerimi ve kitaplarımı seviyorum. Onların her biri, altımdan hızla akıp giden yol çizgisi. Bir şehrin içinden geçiyorum ve bu şehirde kimsenin bir zararı dokunmuyor bana; sadece kendimi çıldırıtıyorum. Çünkü, aslında yalnızlıktan, benzer yaşamlardan, tekdüzelikten, kapanmış ya da kapatılmış olmaktan korkuyorum. Yumuşacık bir ninni ya da sıcacık bir anne değil yalnızlık. Bir infilak, belki sürekli bir kıyamet: Geceyi uzatırken, kısaltıyor insanın karanlıkta yazılan mektubunu. Susarsam, içimin kamburu gibi büyüyor sessizlik ve en büyük ihanet saydığım ölümle eşanlamlı oluyor. Yazıya kaçmam bu yüzden: Çıldırılmayı ya da ölümü geciktiriyorum. Yazı, kurşun geçiren yeleğimdir benim. Her seferinde, kaçtığım yerde korkmuş bir çocuk buluyorum. Çöle su taşıyan avuçlarında kuşyemi iyilikler, öfkeler, duygulanmalar var ve kendisi kadar bir yeri doldurmaya çalışarak sürekli bir göç gibi yaşıyor hayatı. Sitem etmiyorum ona. Ne yüreklendiriyorum, ne avutuyorum ne de sözünü kesiyorum. Her yere takvimler asmasına, küçük kâğıtlara notlar almasına ve ne kadar saat varsa kurmasına bakıyorum ve birdenbire büyüyüveren bir sokakta kayboluyorum. Yüzünü elekten geçiriyorum, hep hüznün kalıyor geride. Her şeyin anlamı azalıyor ve yok oluyor giderek. Çekmek için, içinde dönüp durduğum denizin tıpasını arıyorum. Bazen, saçlarını avucuma uzatarak uyuyor. Üstünü örtüyorum ve koynuna iki ıslak bilye bırakarak kalkıyorum yanından: Ay çıkıyor ve soyuyor gecenin geceliğini. Bir armağan sayıyorum yaz sağanağıyla kanayan camları ve perdeyle oynayan rüzgârı. Ama bir kör ya da kötürüm pateninden başka bir şey değil bu. Sahte bir ışık gecenin alındaki jilette kesiyor gölgemi; yüzümün avuçlarını kanatıyor cetveliyle.”

“– Hüznü adamsın Haluk ve müthiş bir tutarlılık var hüznünde.”

“– Bunu söyleyen sensen, dikkat kesilmeliyim sözüne. Söylesene, iyi bir şey mi bu? Gerçekten, iyi bir şey mi?”

“– Korku gibi, aşk gibi bir şey. Onlar ne kadar iyi ise...”

“– Ama, bu kadar değil. Çünkü, bunların ötesinde bir huy, insanın kendinden getirdiği bir hal... Sinirlilik gibi, iyikalplilik gibi, karamsarlık gibi. Oyalayıp anlamsız bir bunalıma sürüklemiyorsa, varlığı gereksiz kılmıyorsa kimseye zararı olan bir şey değil. Sadece, her zaman dudağının kenarında küçük bir çakı izi, bir iğne ucu duruyor. Bunu da çoğu kez kimse farketmiyor.” Bir an, apaçık duran bir ayrıntıyı yakalamış gibi, geriye dönerek soruyor.

“– İyi de, hüznün tutarlı olması ne demek?”

“– Bilmiyorum.” diyorum, “– Bastırılmışlıkla, duyguların olanca çıplaklıklarıyla açığa çıkmasına izin vermemekle, gizlenmekle ilgili birşey bu ve heplikle.”

“– Şöyle derdim eskiden kendime: Sineğin ısırması iyidir, cibinlikli yaşamaktansa. Sanırım, kontrolü kaybetmemek huyu var bende. Ağır basan ve ağrıyan yanım bu.”

“– Neresinin ağrıdığını unutan bir adamla tanışmıştım bir öyküde.”

Gülümstüyor Haluk,

“– Eminim” diyor, “– Gözlerinin çarkı bozulup duran bir adamdı o.”

“– Bataklık gibiyim, diyordu ya da karabatak.”

“– Gözlerimi ne zaman kapasam, eski bir kapının ziline uzanıyorum. Çalmaya bir türlü yetişmiyor boyum. Ellerim küçülüyor, parmaklarım kısıyor, bastığım yer çöküyor. Tirmandıkça düşüyorum, olmayan bir yükseklikten. Kimsenin haberi yok, sıratında bir ip cambazı olduğumdan. Gölgesiz bir ağacın, ipi kesik bir kuyunun peşinde olduğumu söylemiyorum onlara. Yani, acı şekerin; yani, kanatsız güvercin göçünün; yani, sırf düşüşün... Ne yapsam duyulmuyor içim.”

“– Her şey bir kurmaca. Bunu bilmeden oyuna başlıyoruz ve hep kaybedeceğimizi öğrendiğimizde her şeye geç kalmış oluyoruz. Başlangıçta yaptığımız hatalar oyunun sonuna kadar bırakmıyor bizi. Ama oyun sürüyor. Program öyle çünkü. Anahtarlar ve kilitler... Hatalar ve biz. Sonra, birden kanamamız başlıyor. Sonra başımızdaki şapkayı arıyoruz. Ve sonra...”

“– .. kesmek için bir kolumuz daha olsun istiyoruz.”

“– Ah, Haluk, demek ki biz, boyadan ibaret birer palyaçoyuz.”

“– Bilsen nasıl özledim kendimi. Her sabah aynada tanımadığım

bir yüzün sakallarını kesiyorum.”

“– O öyküde birden yağmur yağmaya başlıyordu ve bir adam telaşla, ‘– Aynaların sırası gelecek. Aynaların arkası görünecek. Yüzümü tutun!’ diye bağıyordu. Sonra, adamın yüzünü sıyırıyordu yağmur. Saçlarını omuzlarına düşürüyordu, omuzlarını dirseklerine, dirseklerini dizlerine, dizlerini topuklarına akıtıyordu. Yerinde beliren yeni adam, ‘– Çok zor oluyor içinden çıkmam.’ diyordu, ‘– Beni gizlemesinden bıktım. Gölge yanında tutuyor beni. Oysa, güneşi sevdiğimi biliyor.”

“– Belki de bir terziyim ben; deli gömlekleri, maske içleri biçip dikiyorum. Ki, her biri Nuh yağmuru.”

Birden duruyor, gözleriyle bir sesi dinliyor; yukarılarda ya da aşağılarda; sağında ya da solunda bir yere ve her yere bakmadan bakıyor ve,

“– Orada, değil mi?” diye soruyor.

“– Kim?”

“– Yine geldi, geldi işte. Tam arkamda, görmüyor musun?”

“– Kimse yok arkanda. Odada yalnızız.”

“– Orada; iyi bak!”

“– Kim var orada, Haluk?”

“– Argos!

“– ?..”

“– Kaşsız, kirpiksiz, kapaksız, başsız, bedensiz bir göz! Nereye kaçsam küçük bir top gibi hopluya zıplaya geliyor arkamdan. İşte yine geldi. En sevdiği yerden: Banyodaki aynalı dolabın üstünden iniyor, bir yolunu bulup anahtar deliğinden ya da kapının altındaki aralıktan geçiyor ve omuzlarının üstüne yerleşiyor.”

“– Seninki anahtar deliği fobisi. Ya da fotoğrafçı korkusu; belki de objektif saplantısı. Veya o kafana takılı duran rentgenci baskısı. Bu sancıdan kurtulmalısın.”

“– Nasıl?” diye soruyor Haluk, “– Gazeteden kestiğim göz bantlarıyla kapattım üstünü. Öyle ıslak ki, düşürdü bantları her seferinde. Ne örtü dinliyor ne de üstüne fırlatıp attığım şeylerden etkileniyor.”

Ona, “– Bu senin gözündür.” diyemiyorum. Belki de o sırada o, onun benim gözüm olabileceğini düşünüyor. Çünkü,

“– Seninle hiç yüz yüze karşılaşmadık değil mi?” diye sorması boşuna değil. Yanıtımı beklemeden,

“– Hiçbir zaman çıkara dayalı arkadaşlıklarım olmadı benim.” deyivermesi de.

Gülmesinin ortasında nasıl bir ağlama koridoru varsa, sakinliğinin ortasında da kızgın bir dehliz var. Birkaç dikenini havalandırarak,

“– Kürekkapmaca oyunu bana göre değil.” diyor,

“– Yalanlarım da dahil, ne söylediysem başkasını inandırmak için değil, kendim inanayım diye söyledim.”

Odada değildim; yerimi Argos almıştı, onunla konuşuyordu, böyle hissediyordum.

“–Hiçbir zaman inanmadığım, yapmadığım, yapamayacağım bir şeyi söylemedim, yazmadım. Öyleyse, neden bütün taşları yeniden, bir daha yerine yerleştirmek zorunda kalıyorum her gün? Öyleyse, neden günden güne daha bir umursamaz, daha bir kaygılı, daha kendine dönük ve acılı biri oluyorum? Niye büyüyor içimdeki kırgınlık ve nereye varacak bu sevgisizliğin sonu? Değişiyorum, evet, bundan korkuyorum ve değişiyorum.”

“– Mevsimdir; dışarıda atlıkarıncaları söküyorlar.”

“– Sana kalsa bırakıp kaçardın her şeyi, değil mi? Çünkü köprüleri atmak, çekip gitmek ve giderayak bir devrim heyecanı daha yaşamak senin işindi. Aynasına ikinci birini sığdıramadığı için çıkıp gitmekten söz eden sendin ama, göreceksin bak, göç edip giden ben olacağım. Çünkü kırlangıçotu olan benim: Rotası belli kısa otobüslere, dar trenlere, sıg vapurlara binen ve varacakları yere ulaşmadan içinde kaybolacak olan bir kırlangıçotu... Ve sen, sana yeten gözlemlerin ve yargularınla çakılı kaldığın yerde oturup kırlangıçotunun şiirini yazacaksın.”

“– İçerden kilitli odadaki atlıkarıncaları da söküyorlar.”

“– Çok uzun süredir tek bir görüntü var gözümün önünde:

Alabildiğine uzanan yemyeşil, ıslak çimenler. Sağda, nedense sağda, iki üç gür yeşil, koyu yeşil, nefli yeşil ağaç. Bir pencerenin ardından bakıyorum. Camda damlacıklar. Huzurlu bir sessizlik. İçerisi buz beyaz. Soğuk mu, değil mi, bilmiyorum. Bir tecrit odası burası, belki bir akıl hastanesi. Aklımı tutamıyorum, çünkü, tel tel çözülmüşüm. Ve çoğu kişinin tanır tanımaz sevdiği, içimdeki o komik çocuğu öldürmüşüm. Gideceğim buradan ve o çocuğu bir daha öldüreceğim.”

“– Uzaktan bakınca görünmeyecek vadiye akan nehir: Giden bahçeler: Kırmızı şarap, kuru üzüm ve incir. Bitirmek istediğin gibi başlayacaksın kitabına.

Kapısında ateşler yaktığın kaleye sığmayacak gittiğin şehir. Toprağından itilmiş siyah güller gibi rengini değiştireceksin. Oysa içinde duruyor varacağın yer; kordonun boyu kadar menzilin. İnce bir ip bağlayacaksın beline ve belli olmayacak nereye düştüğün.”

Gözlerinden, beni Argos’tan sıyrarak yeniden ben olarak görmeye başladığını anlıyorum birden.

“– Ölmekten değil, ölümden korkuyorum.” diyor,

“–Çocuklarımla hayal kurabilmelerini istiyorum yalnızca ve o hayallerde yer alabilmeyi.”

Ona,

“– Niçin benim kartvizitimi taşıyorsun?” diye sormuyorum.

Birden yerinden kalkıyor Haluk, kitaplığına; kitaplığının şiir kitaplarıyla dolu gözüne gidiyor ve oradan seçtiği bazı kitapları omzunun üstünden arkaya atmaya başlıyor:

“– Dünya üstünde, şair olmayan şairlerinin sayısı bu kadar çok olan bir ülke daha yoktur. Öteki türler için de doğrudur bu ama, şairler daha iyi belirliyor durumumuzu. Kültür mü, beğeni düzeyi mi? Doğularda güzel söz söyleme, özdeyiş düşkünlüğü vardır. Biz de güzel sözleri şiir sanırız. Arka arkaya sıralarız bunları ve sözlerin güzel olup olmadıkları tartışması bir yana, yazdığımızın şiir olduğunu sanırız. İşin ilginç yanı, dünyanın en has şairleri de bizde. Üzücü olan da bu: Ötekiler onlardan utanmıyorlar. Çünkü, okumamışlar, adlarını bile duymamışlar ve şair sayıyorlar kendilerini.”

Argos’undan sıyrılmış Haluk’u yeniden bulduğum için seviniyorum.

“– Bu sabah erken uyandım. Yabancı bir kuş, belki uzak bir köpek sesi... ya da yorgun bir istakoz geçti rüyamın arasından, bilmiyorum. Saate baktım. Öylesine. Öylesine; döndüm, unuttum. Kalktım. Evin içinde dolaştım. Odalar, koridorlar... Sonra balkona yürüdüm. Kanepeye oturdum. Bir rüzgâr esti hafifçe. Şenay geldi o sırada. 'Aşk' dedi usulca, 'Ne kadar uzak gözükse de, o kadar yanıbaşındadır.' Başını omzuma koydu. Uyudu. Sokaktan, işe geç kalmış bir cüce geçti, uzun boylu. Koşarak.”

Hayatı bir kez daha “deneme”ye başladığı için de seviniyorum.

Yere attığı kitapların üstünden atlayarak geçip kalktığı koltuğa oturuyor, dirseklerini dizlerine dayıyor ve,

“– Her zaman söyledim: Sevdiğim insanlar söz konusuysa, önyargılı, taraflı, zayıfımdır. Ne yaparlarsa yapsınlar, onlardan yanayım, yaptıklarının sonuçlarına da onlarla birlikte, belki onlardan çok acı çekerek sonuna kadar seve seve katlanırım. Çünkü onlar, bende yanlışızdırlar.”

Arkasına yaslanıyor, dönüp masadan sigarasını alıyor, yakıyor.

“– Şu an, senin sevmediğin, benim nefret ettiğim haldeyim. Karşıdan bakınca, sanki, geçerken uğramışım da kalkıp gidivercekmışim gibi göründüğümü biliyorum. İçerden baktığımdaysa, ne işim var buralarda, ne yapıyorum, diye soruyorum kendime. Üstelik bu soruyu sorduğumu belli etmemem gerektiğini de biliyorum; en kötüsü de bu. Belki, senin deyimimle, yine birikiyorumdur. Öyle umuyorum. Ama, önemli değil, birikme de olur.”

Sigarası bitince kalkıyorum yatağın köşesinden. Haluk, yüzüme bakmadan,

“– Yazacaksın bunları.” diyor, “– Yazının sonunda, en sonunda, seni sevdiğimi, sana inandığımı, güvendiğimi; seni kaybetmeyi hiç istemediğimi bir biçimde söylemiş olmayı isterdim. Çünkü, bu öykü–konuşmalar, aramızda böyle geçmiş olsaydı, bunu söylerdim sana. Dahası, bu öykü–konuşmalar, aramızda böyle geçti ve ben bunları sana söyledim.”

O, bu yazının böyle biteceğini biliyor.
Ben de; kedisiz ama, tırmık içinde...

Arif ERGUVAN

SUS PAYI

yastığı saman
yaz meyvesi
yollar ki kovulmuşların
meyhanesidir
biz içtikçe daralıyor
zaman
adam
elleri mavi kardan
gece
perçemini düşürüyor aşka
deniz yok burda
bul/anık
susuyor
gizli bir dudakta
kaybolmak için
fena fiiller

Emre GÜMÜŞDOĞAN

AHŞAP EVE ÜÇLEME

I
birazım nemli boşluk, birazım
küf kokusu; çoktan örtük kendine
perde olan zamanzar...

düşe ayna kendimde
dersem kendi yüzümü
dikenimi kim bilir?

balkon yaprak yatağı, kilerim
saklı bahar; gecede tavan aram
sandık içi intihar!

II
Benden öte kim sinmiş
Sarı tütün izine
Yüzüm kir'ken duvarda!

duvar beyaz-
duvağını
açar iken gecenin

yatsak, yatak
bize uzak-
tan dokunuk...

III
bahçem derin kuyu
çıkırığının ipinde--
çıkırık ipe dolanık...

ipim kendi belime
bile darca gelirken
kuyu bana ne uzak!

ben kuyuyu kendimde

meğer açsam kendime
kuyu bana gücenik!

İhsan ÜREN

YENİ YIL

Yaşamak zorundaydık, şükür yaşadık;
çünkü bunun ötesi yoktu.
Bir şeylerden kesmeden umudumuzu;
insancasını yapıp yaşadık
40 yaşında öleceğimdi, 14 yaşında takıntım.
40 yaşına erişince, değişti endişem;
2000 yılını görüp göremeyeceğim oldu gündem.
Yaptıklarımın pişman değilim, inançlarımı yemedim.
Solcu dostlarım; çürük çıktı, döneçlik etti, borçlarını unuttu.
ben de unuttum çoğunun adını.
Ödeyemeyeceğim sözü, inanın kapatırdı, tümünün borcunu.
Geç de olsa anladım; tatlısı solcusuymuş, solcularım!

Birkaç kadim dostum var, dünyalara değişmem;
öl deseler, gözümü kırpmaz ölürüm.
Sınadım kendimi olaylarla; sınağı beni,
yirminci yüzyılın ikinci yarısı...

Sağlığım, babamdan çürük çıktı. Çocuklarıma geçirdim,
bazı genetik kusurlarımı: miyobumu,
böbrek sancılarımı, yüksek tansiyonumu.
Türk olmaktan ve Türkiye'de doğmaktan, mutluyum!
Bu konuda yok, aşağılık duygum!
Sığ buldum; Avrupalı aydınları...

İnanırım, milliyetçilik ve dinin insanlığa, fren olduğuna.
Bencil ve saygısız, cahil ve görgüsüz bir halkım var,
baktıkça içim kanar.
Halkımın, pür namus olduğuna, inanmıyorum!
Naturamızın işlenmesi gerek; yalansız dolansız bir toplum
[için,
gerçeklerden korkmayalım!
Bin fırın ekmek, bizi adam eder mi?
- Kuşkuluyum?

1 Aralık 2005 günü yıkıldı; son duvarım, öldü çocukluğum!
Öldü: "-Komşu İhsan'la – Gaco Hasan'ın Panter Çetesi-".
Öldü, altmış yıllık bir dostluk. Öldü, iyi bir İnsan!
Utandım, yaşadığımdan.

Yeni yıldan;
insanlığa, kucaklar dolusu iyilik, güzellik...
Dostlara mutluluk. Esirgesin dostlarım...
Sağlıktan başka, hiçbir şey istemiyorum yeni yıldan.

Şükrü SEVER

GECE (O YALNIZ ECE)

Karanlık yüzünde duruyoruz günün
çekinik saatlerinde simden harflerinin

Sus! Yazıldıkta silinmesin sözcüklerin
aldanma simyasına ay yazgısı dizelerin
dur ve dinle! Ezgisidir duyulan rüzgârla
elif la! Yıldızımız kayıp gitmekte hızla!

Sevilir seversiniz göğün altında pekala
kim sever ama aysız geceyi, çıplağında.

(Başarafi 8. sayfada)

da azalıyor; birine yaslanmadan, kendinden önce varlığını kabul ettirmiş bir şairin göbeğini okşamadan seslenme cesareti taşıyanlar ortadan kaybolmuş gibi. Bu ülkede her yıl şiir adına otuzun üzerinde ödül veriliyor. Ödül almayanların sayısı alanlardan daha fazla. Ödül alanlar, alanlara sığmayacak hale geldi. Koca koca adamların seçici kurulunda bulunduğu yarışmalardan çoğu zaman, sonuç olarak, okurun elinde fiyaskolar kalıyor. Bir ödül her yıl verilmek zorunda mı? “Bu yıl ödüle değer yapıt bulamadık” demek zor mu? İki dizesi hafızalara nakşolunmamış bir şairin şiiri üzerine sempozyum düzenlenmesi, başta o şair olmak üzere, duyarlı bütün okurları tedirgin etmeli. Oysa bu ülkede gerçekten ödüle değer görülmesi gereken şairler de var; ki onlar gerek edebiyata duydukları saygıdan gerekse *kendilerini kaybetme* korkusundan bu tür girişimlerin içinde yer almaktan uzak duruyor. Gençler için, şiirlerini kitaplaştırma adına bir eşik oluşturan yarışmalar belki olumlu karşılanabilir. Bu ödüllerin sayısı da bir elin parmaklarını geçmiyor: Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri, Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü ve son yıllarda verilmeye başlanılan İsviçre Hastanesi ödülleri... Sabri Altınel’den üç dize okumamış bir şairin bu ödülü alması ne

derece doğrudur? Adına ödül konan şairin hayat ve edebiyattaki pozisyonunun hiç mi önemi yok. Bence olmalı. Orhan Murat Arıburnu’ndan bir şair ve sinema adamı yaranan Hüseyin Alemdar’ın vefalı tavrı bu noktada anlamsız kalıyor. Arıburnu’na gelinceye kadar birçok şair sayılabilir: Ergin Günçe, Asaf Hâlet, Ziya Osman, Sabahattin Kudret, İlhami Bekir Tez... Bakın ne diyor İlhami Bekir, “Son Kavga” adlı şiirinin girişinde:

“Ölüm bir kez çalar kapıları
Doğumdan öncesi, ölümden sonrası yalan
Yumruğu, göğsü ve altın başıyla
Ne güzeldir ayakta dimdik insan”

Edebiyat ortamımızda her şeyden anlayan; her alana kalem uzatan bazı yazarlar var. Sinemadan, tiyatroya, resimden şiire, romana... Fakat bu isimler bir şeyi her şey gibi ele alamazlar; parçalanıp dururlar kendi etraflarını memnun etmek için. Oysa bu alanda yazabilecek yetkin kalemler de var: Zeki Coşkun, Hasan Bülent Kahraman, Orhan Kahyaoğlu gibi... Uzun süredir *Cumhuriyet Kitap*’ta “Dergilerde” başlığı altında Mustafa Şerif Onaran’ın yazdıklarını okuyor(sun)uz. Onaran’ın yazdıklarından, yaşadığı ilin -Ankara- edebiyatçılarını çıkarın, elinizde hiçbir şey kalmaz... Ankara dışından söz açtıyındaysa yazdıkları iğnelemeler, tarizler eşliğinde yol alıyor. Sorunu net olarak ortaya koymadan, birilerini aklamak için sorunun etrafından dolaşarak meramını anlatmakla boğuşan Onaran’ın yazdıklarını bir de bu gözle okuyun isterseniz. Edebiyat ortamı bir “oturma odası”ndan ibaret değil; bunu en iyi bilmesi gerekenlerden biri Mustafa Şerif Onaran. Biraz sağduyu ve nesnellik arayışı birçok şeyin aşılmasına vesile olabilir. Başlığı “Dergilerde” olan bir köşede kaç kez dergilerden söz açtığına da dikkat etmek gerekir. Son iki sayıdır *Cumhuriyet Kitap*’ta, (*Yasakmeyve*’nin 15., 16. ve 17. sayılarında yer alan) –benim de daha önce bu sayfalarda yer verdiğim– Emel İrtem ve Betül Dunder’in

hazırladığı “Şair Kadınlar” dosyasına dair yazılar yazıyor. Bu yazılarda kullandığı üslup, verdiği örnekler, mantık hataları birbiriyle çatışma halinde. *Sombahar* dergisinde yayımlanan (editörlüğünü Gülseli İnal ve Necmiye Alpay’ın yaptığı) “Kadın Altarı” dosyası da dahil bugüne dek hazırlanmış en kapsamlı ve seviyeli çalışma *Yasakmeyve*’de yayımlandı. Onaran dosyaya dair ilk yazısına girerken derginin sahibi Enver Ercan’ı öven bir girizgâh eşliğinde anlatmak istediklerine başlıyor. Bu girizgâhtan bizde kalan şu oluyor: “Bu kızları biraz azarlayacağım, sen kusura bakma!”... Şöyle diyor Onaran: “*Cumhuriyetin kazanımları kadına kendini kanıtama olanağı vermeseydi, insanca davranmayı körelten bencillik o gelişmeye engel olabilirdi. Bencillik kimde yok ki! Ozan seçiminde değerbilmezlik varsa, değişik ölçütler arasına kendimizi önemseyişimiz de karışmıyor mu?*” Evet, bencillik kimde yok ki! Onaran bazı isimlerin görmezden geldiğini söylüyor... Şiirlerinde “tavır var” dediği Tümay Çobanoğlu’nun (adını ilk kez duyuyorum; muhtemelen Ankaralı!) *Lacivert* dergisi (kasım-aralık 2005)’nde yayımlanan bir şiiriyle tanıştıyor bizleri Onaran. Alıntıladığı şiirden sadece bir dize yazmak istiyorum:

“*Ve her dışarı çıktığımda gözleri yine yerde*”

Bu dizedeki “her” sözcüğünün yerini değiştirip “ve dışarı her çıktığımda...” şekline getirsek yine de “bir tavır var” yazdıklarında diyebilir miyiz? Bir başka yerde şunları söylüyor: “*Enver Ercan, Zeynep Uzunbay’ın şiiri için sesinde ev Türkçesi var demiş. (...) Belki uzak bir çağrışım, ama Enver Ercan’ın sözü Cemal Süreya’nın bir şiirini anımsatıyor: Sesinde ne var biliyor musun / ev dağmıklığı var*”. Sıradan bir okur, Enver Ercan’ın Uzunbay’ın şiirine dair saptamasının Cemal Süreya’nın yukarıya aldığımız dizelerine apaçık bir gönderme taşıdığını kestirebilir. Onaran, bunu bir buluş gibi ortaya koyarken konuya ne kadar vakıf olduğunu da derecelendirmiş oluyor! Mustafa Şerif Onaran, “Şair Kadınlar” dosyasında göremediği için hayıflandığı, kadınlardan oluşan bir dosya yapsa da bu için nasıl olacağını “düzenleyicilere” gösterse! Muhtemelen dosyanın ismini “Ozan Kadınlarımız” koyardı; çünkü şair yerine “ozan” ifadesini kullanıyor: İslamiyet öncesi şairlerin aldığı isimlerden biridir “ozan”... Ve sürekli olarak erkekler için kullanılmıştır; erkek çocuklara isim olarak verilmesi de bundan. Burada da eril bir zihnin tazyiki var. Bir dönemler TRT ekranlarında, insanları şiirden uzaklaştırmak için görevlendirilmiş, bütün şiirleri aynı ses ve eda ile okuyan, biri vardı: Necdet Evliyagil. Mustafa Şerif Onaran’ı Evliyagil’e benzetiyorum. Türk şiirinin, eksik şeyleri “onaran”lardan ziyade yeni şeyler “yapanlara” ihtiyacı var. Metin Eloğlu’nun üç dizelik bir şiirine kulak verelim:

“*Leman hanım,
size bir şiir borcum vardı ya;
işte onu ödtüyorum.*”

Gazetelerde haftada bir yazılar yazan bazı şairler var ki; hareket alanları sadece şiirle sınırlı olmadıkları halde şiire ve edebiyata dair söyledikleri birkaç cümleyle var olan ortamın fotoğrafını çekebiliyorlar. Bu şairler arasında yazılarını izlediklerim de var: Haydar Ergülen, Sezai Sarioğlu, Adnan Satıcı, Özdemir İnce, Ataol Behramoğlu, Tarık Günersel, Turgay Fişekçi, Hicri İzgören... A. Hicri İzgören demişken, onun 2003 yılında yayımladığı (*Yaratım*, sayı: 6) “Parça Tesirli” adlı şiirinden bir bölümle bitirelim:

“*Önce söz vardı şimdi yok
Aylardan yağmur olsun istedim takvim ikindi*”

*Belki doğru okuyamadım silikti ayak izleri
Bir keder uyak istedi benden
Aşktan sızmış bir makama
Heder ettim kendimi”*

ŞİİR ve İKLİM (12)

Yusuf ERTEN

*“Ben ülke dedim dayayıp kulağımı çocuk göğsüne
paslanırken geyik derileriyle paslanmış trenler
haykırır bir zanlı boşaltırken tünelleri farlar
yağmur damlasında ıstıraplı yol yorgunu su
gül izi arar denize inen düz yollarda” Oğuz Özdem*

“Gelenek” kavramı üzerine, özellikle son elli yılda, çokça tartışma açıldı. Bir bakıma şairlerin şiirde tuttıkları yeri ifşa etmeleri ve kendilerinin içinde buldukları ortama ne tür yenilikler getirdiklerini belgelemeleri için “gelenek” geçilmesi gereken bir eşik göreviyle donatıldı. Bir zamanlar Ebubekir Eroğlu, “gelenek levazım deposu değildir.” diyordu. Doğrudur. 2005 yılında dergilerde tartışmaya yol açan yazıların arka plânında bu kavram vardı. Osman Çakmakçı’nın *Milliyet Sanat*’ta “Organik şiir, sentetik şiir” tamlamaları yörüngesinde sıraladıklarının arka tarafında da (halk şiirini olumlayıp divan şiirini yermesi) bu kavramın izlerine rastlayabiliriz. Hilmi Yavuz ve şürekasının yürüdüğü yol da bu kavramın içinden şekilleniyor. Gelenek servis edilen bir “şey” haline dönüştürüldü; öyle olsa bile bu servis tepsisini elinde tutanın durmadan bu tepside yemesi hoş değil! Bizler edebiyatta “geleceği” olanın geçmişi üzerine tartışmayı denemeliyiz.

Bazı şairlerin şiirlerinde alışlagelmiş ölçüleri aşan; edebiyatın geçmişten getirdiği ağırlık noktalarına değmeden kendini ortaya koyan yeniliklerin, şiir ortamında bulunanlarca “uzak” algılanması anlaşılır bir şeydir. *Uzak* adlı kitap Oğuz Özdem’e ait. 2000 yılında yayımlandı. Özdem’in *Bir Oyundu Ölüm* (1988), *Su Yürüdüm Destan Geçtim* (1992), *Su İçmek Güzeli* (1994), *Uzak* (2000), *Cesur Acı* (2002) adlı şiir kitapları var.

“yaz geçer gibi yüzüne doydüğüm” diyor Özdem. *Uzak* kitabı 28 pare “uzak” adını taşıyan şiirlerden oluşuyor. Son dönem şiirimizde tematik bütünlüğü yanında parça tesirliliğiyle en çok dikkat çeken kitaplardan biri. Özdem, sarı ovaların söz dizimini bilmek isteyen bir şair. Gölgesini yazdıklarının üzerine düşürmeden yürüten, popüler kültürün sunduğu imkânlarla yüz vermeden şiirini koyu ovalardan geçirerek toplumcu anlayışını lirizmle birleştirebilmiş bir şiirin faili. Kendini gizleyerek şiirini korumayı seçmiş şairler var. Oğuz Özdem onlardan biri. Bazı şiirlerinde geniş bir alanda toplanmış farklı şiir anlayışlarından uçlar taşıyan, bileşiklere rastlıyoruz; fakat şiir bir blok olarak karşımıza çıkınca yeni bir yapıyla karşılaştığımızı anlamakta gecikmiyoruz.

*“Su sesiyle sarsılırdı sabahlar
şiirde eriyen şiirde göveren*

*güneş değil aşk doğardı
ışık boylu bir filmin uzak
karesi gibi kurak; çığlık kanaması” (Uzak-7)*

Bu satırlar Nuri Bilge Ceylan’ın *Uzak* adlı filminden çok önceleri yazıldı. Oğuz Özdem’in *Uzak* kitabını okuyanlar, aynı adlı filmin ruhsal ikliminin bu kitabın tematik yapısından şekillenen kilimin üzerinde oturduğunu anlar. “*Durur bir trenle aynı kara noktada uzak*”

Sigara külü kadar “ölçü”, herkese yeni kıyafetler ve kıyafetler biçen, haklı olanın sessizliğinden yükselen dumanı, kendine bir örtü gibi seçen “ölçsüzlük”le nasıl cebelleşsin?! Bir önceki kuşaktan aramızda olan birçok yeteneksiz adam var. Bunun garip karşılanmasından daha “garip” bir durum yok.

Mustafa Öneş’in hazırladığı *Genç Şairler Antolojisi* (Milliyet Yay., 1985) 390 şiiri barındırıyor. Bu şairler arasında bugüne kalanların sayısı on beşi geçmiyor. Rasgele açtığım sayfalarda yer alan birkaç ismin zihninizle ilişkisinin olup olmadığına siz karar verin: Hüseyin Çağın, Yıldız Tuğlu, Sedat Kısa, Haluk Semerci... Aynı kitapta günümüz şiiri içinde kendine yer açan isimler de var: Sunay Akın, Enver Ercan, Akgün Akova, Yunus Koray, Engin Turgut, Necmi Zekâ, Hüseyin Alemdar, Mürsel Sönmez, İskender Över... Aralarında bugün öykü yazan, dublaj yapan isimler de var: Yekta Kopan gibi... Bence bu antolojinin en dikkat çeken ismi Bâki Ayhan T.

Sayıdığım bütün isimlerden yaşça küçük olması bir tarafa, o günden bugüne dek şiirini geliştirerek sürdürmesi ve şiir üzerine yazdığı nitelikli yazılarıyla varlığını kabul ettirmesi önemli. Bâki Ayhan T., henüz on altı yaşındayken yazdığı “Mandolinli Kız” adlı şiirinin bir bölümünde, sanki önündeki yılların edebiyatla nasıl bir ilişki içerisinde olacağını kehanet haritasını çıkarıyordu.

*“Kolay değildi orada aklı başında kalmak
Ama bakın biz becerdik işte bunu
Zira Istrati en yakın dostumuzdu
Konuşurdu hemen biz biraz sussak”*

Bu satırlarda keşif var; okuduklarına ve okuyacaklarına dair. Bâki Asiltürk adıyla da düzyazılar yazan şairin, gençlerin kitaplarına, şiirlerine dair gösterdiği özen ve ilgi anılmaya değer. Özellikle gençler arasında boy veren kolonileşme, kastlaşma edebiyata zarar veriyor. Bâki Asiltürk gibi birkaç iyi niyetli çalışkan edebiyatçı (başkalarının ürettiklerini tüketmekle görevli aylaklar tarafından) bazı körkemankeşler tarafından hedef kılınıyor. Bu tartışmalar zaman zaman elektronik ortama da yansıyor. Şiiriyle var olamamış bir kısım müteşairlerin düzyazıya yaslanan ağrılarını okuyoruz. Bu tartışmalardan biri “ödül” kavramı üzerine açıldı. Kendi ağzını başkalarının sesi için bir rampa olarak kullananlar da vardı tartışmanın içinde. Kendi hesabına konuşanların sayısı

(Arkası 7. sayfada)

Yayın Yönetmeni : Ramis DARA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Melih ELAL
Yönetim Yeri : Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi
H Blok, D: 3 16140 Nilüfer - BURSA
Yayın Danışmanları : İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL,
Serdar ÜNVER, Nuri DEMİRCİ.

Yazışma Adresi : Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA
Katkı Payı : 15 YTL
Posta Çeki : Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap
Baskı : Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 - BURSA
Elektronik Posta : akatalpa@hotmail.com
Yayın Türü : **Yaygın süreli yayım.**

